

**ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
VATANDAŞI OLAN SPORCULARIN ULUSLARARASI MÜSABAKALARA KATILIMI**PARTICIPATION OF ATHLETES WHO ARE CITIZENS OF THE TURKISH REPUBLIC OF
NORTHERN CYPRUS IN INTERNATIONAL COMPETITIONS IN TERMS OF INTERNATIONAL LAWTolga CANDAN*   & Ozan Emin HALHALLI** **Makale Bilgi**Gönderi: 18/08/2023
Kabul : 24/11/2023**Anahtar Kelimeler***Spor Kavramı,
Uluslararası Hukuk ve
Spor Hukuku İlişkisi,
Uluslararası Olimpiyat
Komitesi,
KKTC Vatandaşı
Sporcular.***Article Info**Received: 18/08/2023
Accepted: 24/11/2023**Keywords***Concept of Sports,
Relationship between
International Law and
Sports Law,
International Olympic
Committee,
TRNC Citizen Athletes.***Özet**10.21492/inuhfd.1343905

Günümüzde spor faaliyetlerinin giderek endüstrileşmesi, spor alanının da küreselleşmesi sonucunu doğurmaktadır. Sportif müsabakaların uluslararası naklen yayınlanması, ulusal liglerde yer alan kulüplerin farklı ülkelerde taraftar gruplarına sahip olmasına yol açarken, yabancı uyruklu sporcuların vatandaşlık değiştirerek farklı ulusal takımlarda yer almaları da artık sıradan olaylar haline gelmiştir. Ulusal kupa finallerinin farklı ülkelerde oynanması da son dönemde sporseverleri şaşırtmamaktadır. Öte yandan, sporun küreselleşmesi olgusundan hala yararlanamayan ülke sporcularının varlığı da bir başka gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti devletinin uluslararası toplum tarafından hala tanınmaması, KKTC vatandaşı olan sporcuların durumunu da doğrudan olumsuz etkilemektedir. Her ne kadar Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 17 Kasım 2003 tarihinde kabul edilmiş 58/5 No'lu Karar ile sporun; eğitim, sağlık, kalkınma ve barışı teşvik etmek için önemli bir araç olarak kabul edilmesi gerektiği vurgulanmışsa da, söz konusu kararın, KKTC vatandaşı sporcuların uluslararası spor müsabakalarına katılmasına yönelik herhangi bir olumlu etkisi olmamıştır. Özellikle Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından KKTC vatandaşı sporcuların ve spor takımlarının düzenlenen organizasyonlara katılımının engellenmesi konusu, spor hukuku açısından olduğu kadar uluslararası hukuk normları açısından da tartışılmalıdır. Bu makalede öncelikle spor hukukunun özel yapısı ve uluslararası örgütlenmesi genel hatlarıyla incelenecektir. Sonrasında ise uluslararası spor hukuku açısından KKTC vatandaşı sporcuların ve spor kulüplerinin uluslararası müsabakalara katılımı ele alınacaktır.

Abstract

Nowadays, the increasing industrialization of sports activities leads to the globalization of the field of sports. International broadcasting of sporting competitions has led to clubs in national leagues having fan groups in different countries, while foreign athletes changing their citizenship and taking part in different national teams have become ordinary events. The fact that national cup finals are played in different countries does not surprise sports fans. On the other hand, the existence of national athletes who still cannot benefit from the globalization of sports is another reality. In particular, the fact that the Turkish Republic of Northern Cyprus is still not recognized by the international community has a direct negative impact on the situation of TRNC citizen athletes. Although Resolution 58/5 adopted by the United Nations General Assembly on 17 November 2003 emphasised that sport should be recognised as an important means of promoting education, health, development and peace, this resolution has not had any positive impact on the participation of TRNC national athletes in international sports competitions. In particular, the issue of preventing the participation of TRNC citizen athletes and sports teams in the organisations organised by the International Olympic Committee should be discussed in terms of international legal norms as well as sports law. In this article, first of all, the special structure and international organization of sports law will be examined in general terms. Afterwards, the participation of TRNC citizen athletes and sports clubs in international competitions will be discussed in terms of international sports law.

 Bu eser [Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.

* Doç. Dr., Türk-Alman Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı.

** Arş. Gör., Türk-Alman Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı.

Atıf Şekli | **Cite As:** CANDAN, Tolga/ HALHALLI, Ozan Emin, "Uluslararası Hukuk Açısından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Vatandaşı Olan Sporcuların Uluslararası Müsabakalara Katılımı", İnÜHFD, 14(2), 2023, s.583-596. **İntihal** | **Plagiarism:** Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been controlled via a plagiarism software and reviewed by at least two blind referees.

EXTENDED SUMMARY

Introduction and Research Purpose

The fact that the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) is not recognized by the international community has directly affected the situation of athletes who are TRNC citizens. With Resolution 58/5 adopted by the United Nations General Assembly (UNGA) on 17 November 2003, it was emphasized that sport should be recognized as an important means of promoting education, health, development and peace respectively. Accordingly, although it was emphasized that sport is a unifying and peaceful global tool, these calls could not eliminate the negative impact on athletes of the original 1983 call by the United Nations not to recognize the independence of the TRNC.

The non-recognition of TRNC national athletes and sports teams by the International Olympic Committee (IOC) and their non-acceptance to the events organized is a matter of international law that needs to be addressed. In this context, it is necessary to evaluate the special structure of sports law, the relationship of sports law with other branches of law and the status of the TRNC in general terms in terms of international law.

Literature Review

Since the Turkish Republic of Northern Cyprus is not recognized by the international community in general, the sources addressing the rights of the citizens of the Turkish Republic of Northern Cyprus in relation to sports law are very limited. In this context, the only direct sources on the subject are the internet publications of Hüseyin Alpay Köse. In addition, the sources related to the Olympics and the states that have the right to participate in the Olympics were also emphasized, thus answering the question of why the Turkish Republic of Northern Cyprus could not participate in the Olympics. In this context, Amanda SHENDRUK's publication "The world has 193 countries, so why are there 205 teams in the Olympics?" is interesting. Because the Cook Islands sample was addressed through this publication.

The rules of the International Olympic Committee have also been an important factor in our study. The Olympic Charter (in force as from 8 August 2021) has been the main source of reference in this context.

Due to the limited resources that directly contribute to the subject, it is thought that our study will contribute to the literature with the questions it will ask.

Methodology and Findings

A critical approach was adopted as a method. The main reason for this is that the basic philosophy and values of sport and the status of the Turkish Republic of Northern Cyprus athletes are not compatible. Our study is a compilation of the information scattered in the literature.

The approach of Pierre de Coubertin, the founder of the modern Olympic Games, who distinguished between "political geographies" and "the geography of sport" has formed the basic values of the regulations on sports law. According to the fundamental principles, the main aim of Olympism is to promote a peaceful social structure concerned with securing human dignity and to put sport at the service of the harmonious development of humanity. The practice of sport as a requirement of Olympism is therefore recognized as a human right. The non-recognition of the TRNC National Olympic Committee is not in line with the fundamental principles of Olympism. As a result, the admission or non-admission of athletes to international sports competitions based solely on their ties to the state of citizenship should be considered as an approach that is incompatible with the fundamental principles of international sports law and fundamental human rights.

Conclusions, Limitations, and Recommendation.

Since TRNC citizen athletes cannot participate in international sports competitions, they can only participate in international competitions organized within the New Federation Board, in which unrecognized countries can take part, or in international competitions representing the Republic of Turkey, as a citizen of the Republic of Turkey. Although practicing sports is recognized as a human right as a requirement of Olympism, the refusal of the TRNC National Olympic Committee athletes to participate in international competitions is not considered as a violation of human rights by the International Olympic Committee. The admission of athletes to international sporting competitions solely on the basis of their ties to their state of citizenship is considered incompatible with fundamental human rights in today's globalized world. Unfortunately, the fundamental rights of athletes have been ignored as this issue has been treated as a political issue in the international community. This has limited the adequate discussion of the legal aspects of the issue. With this study, this neglected area has been made more visible. It will be important to address the legal questions of this field by different researchers.

I. GİRİŞ

Spor hukuku, kendisine özgü yapısıyla birçok hukuk dalı ile birlikte ele alınmakta ve küresel bir çevrede karşılık bulmaktadır¹. Sporun günden güne endüstriyel bir yapı olarak şekillenmesi de bu küreselleşme sürecine katkı sunmuştur². Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (BMGK) tarafından 17 Kasım 2003 tarihinde kabul edilmiş olan 58/5 no.lu Karar ile birlikte, sırasıyla sporun; eğitim, sağlık, kalkınma ve barışı teşvik etmek için önemli bir araç olarak kabul edilmesi gerektiği vurgulanmıştır³. Ancak sporun ve spor hukukunun uluslararası toplumda edindiği yerin içerisinde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) sporcularına yer verilmemesi, KKTC vatandaşı olan sporcuların durumunu doğrudan etkilemiştir. KKTC vatandaşı olan sporcuların ve spor takımlarının, Uluslararası Olimpiyat Komitesi⁴ tarafından tanınmaması ve düzenlenen organizasyonlara kabul edilmemesi, ele alınması gereken bir uluslararası hukuk konusudur.

KKTC Spor Dairesi resmi verilerine göre 2019 senesinde ülke içerisinde 32 federasyon bulunmaktadır ve bu federasyonlara kayıtlı olan toplam 28,957 sporcu vardır⁵. Buna karşılık çarpıcı bir örnek olarak, sporcu sayıları bir yana, toplam nüfusu 2016 verilerine göre 17.589 kişi olan Cook Adaları dahi Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından uluslararası spor müsabakalarına kabul edilmektedir⁶. Bu durum, Modern Olimpiyat Oyunları'nın kurucusu olan Pierre de Coubertin'in (d. 1863, ö. 1937) temel hak ve özgürlükler ile uyumlu olan, "siyasi coğrafya" ile "sporun coğrafyasının" birbirinden ayrılması gerektiğine yönelik yaklaşımını ise desteklememektedir⁷. Olimpik Şart içerisinde yer alan hak ve özgürlükler; ırk, cinsiyet, cinsel yönelim, siyasi veya diğer görüşler, dil, din, ulusal veya sosyal yapı, mülkiyet, doğum temelli bir ayırım gözetilmeksizin güvence altına alınmıştır⁸. Ancak aynı Olimpik Şart içerisinde 1996 senesinde gerçekleştirilen değişikliklerle birlikte, özellikle Olimpiyat Oyunlarında artık birey ve takım odaklı değil daha çok devlet odaklı bir yaklaşım kabul edilmiştir⁹. Devlet odaklı yaklaşım ile birlikte, birey ve takım odaklı spor hukuku yaklaşımı zayıflamış, Olimpik Şart içerisinde düzenlenen temel değerlerin değişiklik ile uyumsuzluğu ortaya çıkmıştır. KKTC vatandaşı sporcuların uluslararası spor müsabakalarına kabul edilmemesi, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin yaklaşımının yanı sıra, Olimpik Şart düzenlemelerinin kendi içerisinde ortaya çıkan normatif tutarsızlığın da bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin değişen yaklaşımı ve KKTC vatandaşı sporcuların uluslararası spor müsabakalarına kabul edilmemesi üzerine bir değerlendirme yapılabilmesi için öncelikle; spor hukukunun özel yapısı, spor hukukunun küresel boyutu ve genel hatlarıyla KKTC'nin statüsünün uluslararası hukuk açısından değerlendirilmesi gerekir. Sonrasında ise KKTC vatandaşı olan sporcuların durumu, uluslararası spor hukuku açısından değerlendirilmelidir.

II. SPOR HUKUKUNUN ÖZEL YAPISI

İnsanların, özellikle avcılık ve toplayıcılık süreçlerinde, günlük hayatının zorunlu birer parçası olarak gerçekleştirdikleri yüksek efor içeren hareketleri, günümüzde daha çok bedensel ve zihinsel gelişimleri için boş zamanlarında, eğlenmek amacıyla veya sağlıklı bir hayat sürdürme çabası içerisinde gerçekleştirdikleri

¹ Küreselleşmenin ve endüstrileşmenin bir sonucu olarak örneğin Galatasaray ile Fenerbahçe arasında gerçekleştirilecek olan 2023 Turkcell Süper Kupa futbol müsabakasının ilgili takımlarca Türkiye'de oynanması talep edilmesine rağmen Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'da yer alan Al-Awwal Park Stadyumu'nda oynanması planlanmıştır. Bakınız: Türkiye Futbol Federasyonu Resmi İnternet Sitesi, "2023 Turkcell Süper Kupa Tarihinde Değişiklik", 03.11.2023, <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=687&ftxtID=42604> (Erişim: 08.11.2023); Galatasaray Spor Kulübü Resmi İnternet Sitesi, "Divan Kurulu Kasım Ayı Olağan Toplantısı", 04.11.2023, <https://www.galatasaray.org/haber/kulup/divan-kurulu-kasim-ayiolagan-toplantisi/54282> (Erişim: 08.11.2023); Fenerbahçe Spor Kulübü Resmi İnternet Sitesi, "Yüksek Divan Kurulu Toplantımız Yapıldı", 05.11.2023, <https://www.fenerbahce.org/haberler/yuksek-divan-kurulu/2023/11/yuksek-divan-kurulu-toplantimiz-basladi> (Erişim: 08.11.2023).

² Bu konuda daha detaylı bilgi için bakınız: EKMEKÇİ, Yeter Aytül Dağlı/EKMEKÇİ, Rıdvan/İRMİŞ, Ayşe: "Küreselleşme ve Spor Endüstrisi", Pamukkale Journal of Sport Sciences, 4(1), 2012, s.91-117; ATASOY, Berkant/KÜTER, Füsun Öztürk: "Küreselleşme ve Spor", Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(1), 2005, s.11-22; ÇEYİZ, Senem/ÖZBEK, Oğuz: "Küreselleşme ve Spor Etkileşimi", International Journal of Science Culture and Sport, Special Issue 1, 2014, s.487-495.

³ United Nations, General Assembly, Resolution 58/5, 17.11.2003, https://www.sportanddev.org/sites/default/files/downloads/35_un_general_assembly_resolution_58_5_sport_as_a_means_to_promote_health_educatio.pdf (Erişim: 19.10.2022).

⁴ IOC: International Olympic Committee.

⁵ Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Planlama Örgütü, "2019 Yılı Makroekonomik ve Sektörel Gelişmeler", Ekim 2021,185, <https://www.devplan.org/ekonomi/makro-gel/makro-eko-2019.pdf> (Erişim: 16.10.2022).

⁶ Cook Adaları siyasi yapısı itibarıyla kendisine özgü niteliklere sahiptir. Cook Adaları'nın yasama, yürütme ve yargı yetkileri her ne kadar kendi elinde olsa da Yeni Zelanda sınırları içerisinde ayrı bir hukuki kişilik ile varlığını sürdürür. Bu nedenle de tam bağımsız ve tam anlamıyla egemen bir devlet olarak nitelendirilmesi doğru olmayacaktır. Diğer taraftan, da İngiltere Kralı esasında Cook Adaları Devlet Başkanı olmakta, üç yıllığına atadığı Genel Vali ile kendisini temsil ettirmektedir. Tarihi süreçlerin bir sonucu olarak Cook Adaları halkı aynı zamanda Yeni Zelanda vatandaşlığına sahipken Yeni Zelanda vatandaşı olan kişilerin ise Cook Adaları içerisinde doğrudan Cook Adaları vatandaşlık hakları bulunmamaktadır. Bu konuda daha detaylı bilgi için bakınız: Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, "Cook Adaları'nın Siyasi Görünümü", <https://www.mfa.gov.tr/cook-siyasi-gorunumu.tr.mfa> (Erişim: 26.10.2023).

⁷ STREPPELHOFF, Robin: "Avery Brundage und der Mythos vom (unpolitischen Sport) – Eine Ideengeschichtliche Spurensuche," Stadion, 40(1), 2014, s.47; EKŞİ, Nuray: Spor Tahkim Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015, s.84.

⁸ International Olympic Committee: Olympic Charter (in force as from 8 August 2021), Fundamental Principles of Olympism, Nr. 6, https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf?_ga=2.23573436.723246665.1666121594-1655632423.1666121586 (Erişim: 18.10.2022).

⁹ GAUTHIER, Ryan: "Statehood and the Olympic Games", Symposium on the Olympics and International Law, 114, 2020, s.383, doi: 10.1017/aju.2020.74 (Erişim: 24.10.2022).

faaliyetlere dönüşmüştür¹⁰. Bu faaliyetler, bireysel veya örgütsel bir katılım içerisinde gerçekleştirilebilir¹¹. Bu doğrultuda spor, en genel tanımıyla insanların bireysel veya örgütsel olarak kendi zihinsel veya bedensel gelişmelerini desteklemek amacıyla gerçekleştirdikleri bedensel faaliyetler olarak kabul edilebilir¹². Bu yöndeki faaliyetlerin bedensel aktiviteleri ne yoğunlukta içermesi gerektiği ise tartışmalıdır¹³. Bir görüşe göre, spor faaliyetleri yalnızca fiziksel aktiviteleri içermelidir¹⁴. Buna karşılık, zihinsel aktivitelerden oluşan ve içerisinde yoğun bir fiziksel aktivite bulundurmayan faaliyet alanlarının spor olarak kabul edilebileceği de ifade edilmektedir¹⁵. Örneğin, doğrudan yoğun bir fiziksel aktivite içermeyen, daha çok zihinsel aktivite içeren satranç, motor sporları veya briç kart oyunu gibi faaliyet alanlarının, spor faaliyeti sayılıp sayılmayacağı üzerine değerlendirmeler yapılmıştır¹⁶. Günümüzde, sporun tüm coğrafyaları ve tüm aktiviteleri açıklayabilen, kendi içerisinde tutarlı ve net bir hukuki tanımı yapılmamıştır¹⁷. Buna karşılık, hukuk bilimine duyulan ihtiyacın bir gereği olarak, sportif faaliyet şeklinde kabul gören aktiviteler içerisinde, spor hukuku alanı gündem güne önem kazanmıştır¹⁸. Bu doğrultuda spor hukuku ise, insanın kendisine veya topluma bir yarar sağlamak amacıyla gerçekleştirdiği sportif faaliyetler ile ilgili olarak, gerçek veya tüzel kişilerin sürece dâhil edildikleri bir alanda varlık kazanmıştır¹⁹. Spor faaliyetlerinin çeşitliliği, sporun çok yönlülüğü gibi nedenlerle özel nitelikli bir hukuk dalı olarak kabul edilmesi gereken spor hukuku, diğer temel hukuk dalları ile ilişki içerisindedir. Ortaya çıkan hukuki uyumsuzlukların giderilmesine yönelik ihtiyaçlara, yine çeşitli hukuk dalları ile olan ilişkisinden de faydalanarak karşılık verir²⁰.

Spor faaliyet alanlarının sayıca çok olması ve bu alanların niteliklerinin gereği olarak tek tip bir yapı içerisinde tanımlanamayacağı düşünüldüğünde, spor hukukunun özel yapısı biraz daha somutlaşır²¹. Özellikle son yıllarda, teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak e-spor faaliyetleri de spor hukukunun kendisine özgü yapısına katkı sunmuş, bu gelişmenin sonucunda ise ulusal ve uluslararası e-spor takımları ile birlikte e-spor federasyonları kurulmuştur²². Spor aktivitelerinin tamamıyla bireysel faaliyetler şeklinde veya örgütsel bir katılım yoluyla gerçekleştirilebileceği ya da ulusal veya uluslararası boyutta gerçekleştirilebileceği de değerlendirildiğinde, paylaşılan tüm dinamiklerin bir sonucu olarak spor hukukunun ne kadar kendisine özgü bir yapısı olduğu anlaşılır²³. Diğer taraftan, spor hukukunun aktörlerinin yalnızca sporcular olmadığı; antrenörler, danışmanlar, spor dernekleri, federasyonlar, izleyiciler, sponsorlar, medya kuruluşları gibi aktörlerin de hukukun farklı alanları ile ilişkilendirilebilecek şekilde spor faaliyetlerine katılım gösterdiği ifade edilmelidir²⁴. Tüm bu yapısal ve niteliksel nedenlerle spor hukukunun, diğer hukuk dallarına benzemediği ve diğer hukuk dallarından da ayrı olarak ele alınamayacağı kabul edilmelidir.

III. KÜRESEL SPOR HUKUKUNA ÖZGÜ BİR KAVRAM: “LEX SPORTIVA”

Spor hukuku, açıklanan özel yapısının bir sonucu olarak, diğer hukuk dallarından farklı olarak ele alınmayı gerektirmektedir. Bu durum; spor alanlarının farklılığı, yoğunluğu ve bu doğrultuda ortaya çıkan

¹⁰ ERTAŞ, Şeref/PETEK, Hasan: Spor Hukuku, 3. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2017, s.31; GENÇ, Durmuş Ali: Spor Hukuku Ders Kitabı, Alfa Yayıncılık, İstanbul 1998, s.60; KARAOĞLU, Ercan: Spor Hukukunun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s.13; GARDINER, Simon/O’LEARY, John/WELCH, Roger/BOYES, Simon/NAIDOO, Urvasi: Sport Law, 4. Edition, Routledge, London/New York 2012, s.4.

¹¹ FECHNER, Frank/ARNHOLD, Johannes/BRODFÜHRER, Michael: Sportrecht, Mohr Siebeck, Tübingen 2014: s.5.

¹² Spor kelimesinin kökeninin Latince “deportare” kelimesinden türediğini açıklayan yazarlar için bakınız: EICHEL, Benjamin: Der Sport im Recht der Europäischen Union, Nomos Verlag, Baden-Baden 2013, s.22; GÜLŞEN, Recep: Spor Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2020, s.21.

¹³ FECHNER/ARNHOLD/BRODFÜHRER, s.3.

¹⁴ FRITZWEILER, Jochen/PFISTER, Bernhard/SUMMERER, Thomas: Praxishandbuch Sportrecht, C.H. Beck, München 2014, s.3 (Rn. 2); Briç kart oyununun yeterince fiziksel aktivite içermemesi nedeniyle spor faaliyeti olarak kabul edilemeyeceğini değerlendiren Avrupa Birliği Adalet Divanı görüşünün incelendiği bir çalışma için bakınız: CANDAN, Tolga: “Briç Kart Oyunu Bir Spor Dalı mıdır? Avrupa Birliği Hukuku Açısından Bir Değerlendirme”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 25 (1), 2017, s.99-133, doi: 10.34246/ahbvuhfd.870952; DOĞU, Gazanfer/SEVİMLİ, Dilek/DURUSOY, Engin Altan (çev. edit.): Çağdaş Spor Yönetimi, Akademisyen Kitabevi, İstanbul 2013, s.6.

¹⁵ EDLING, Jörn: Schach und Recht, Books on Demand Verlag, Norderstedt 2009, s.26-27.

¹⁶ CANDAN, s.127-128.

¹⁷ EICHEL, s.30; FECHNER/ARNHOLD/BRODFÜHRER, s.3.

¹⁸ KÖSE, Hüseyin Alpaz: Avrupa Birliği Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri, Legal Kitabevi, İstanbul 2011, s.37; DIETZEN, Stephan/STÖCKER, Merle/HELLMUND, Folker: Europäische Sportpolitik: Grundlagen, Entwicklungen, Perspektiven, The European Olympic Committees/EU Office, Brussels 2011, s.6-8.

¹⁹ GENÇ, s.59; KARAOĞLU, s.18; FECHNER/ARNHOLD/BRODFÜHRER, s.1; GÜLŞEN, s.87; GARDINER/O’LEARY/WELCH/BOYES/NAIDOO, s.73; ERTEN, Rifat: Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Adalet Yayınevi, Ankara 2007, s.55.

²⁰ GÜLŞEN, s.89-115; Spor hukuku ile iş hukuku arasındaki ilişkinin detaylı bir şekilde ele alındığı çalışma örneği için bakınız: BAŞTÜRK, Faruk: Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği, Turhan Kitabevi, Ankara 2017; Temel hak ve özgürlükler ile spor hukuku arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışma örneği için bakınız: ADOLPHSEN, Jens/MARTIN, Nolte/MICHAEL, Lehner/MICHAEL, Gerlinger: Sportrecht in der Praxis, Kohlhammer, Stuttgart 2012, s.9 (Rn. 22); Ceza hukuku ile spor hukuku arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışma örneği için bakınız: ÜNVER, Yener: Spor ve Ceza Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004.

²¹ EKŞİ, s.5.

²² 24 Nisan 2018 tarihinde Spor Genel Müdürlüğü tarafından Türkiye E-Spor Federasyonu kurulmuştur. Federasyonun resmi internet sitesi için bakınız: Türkiye E-Spor Federasyonu (TESFED), <http://tesfed.gov.tr/> (Erişim: 18.09.2022).

²³ MENTZEL, Thobias: Solidarität im professionellen Fussballsport versus europäisches Wettbewerbsrecht, Stämpfli Verlag AG, Bern 2007, s.19.

²⁴ EKŞİ, s.5.

sporun küreselliği ile yakından ilgilidir²⁵. Sporun küresel gelişimi ve ekonomik değerinin artışı ile birlikte hukuki düzenlemelerin de bu yönde geliştiği gözlemlenir²⁶. Örneğin Avrupa Birliği, özellikle 2009 yürürlük tarihli Lizbon Antlaşması ile birlikte, ilk defa kendi kurumsal yapısına spor alanında düzenlemeleri de dâhil etmiştir²⁷. Avrupa Birliğinin İşleyişi Hakkındaki Antlaşma (ABİHA), içerdiği düzenlemeler itibariyle Avrupa Hukuku kurumsal yapısının işleyişini sağlamaktadır. İlgili Antlaşma'nın 165. maddesi incelendiğinde, Avrupa Birliği üyesi devletlere spor ile ilgili politikaların ve koordinasyonun gereklerinin yerine getirilmesi için düzenleme yapma yetkisi verildiği anlaşılır. Diğer bir ifadeyle, ABİHA madde 165 düzenlemesi, Avrupa Birliği'nin sporla ilgili düzenleme sağlama yetkisinin sınırlarını belirlemiştir²⁸. Avrupa Birliği bu sınırı belirlerken öncelikle sporun Avrupa içerisindeki boyutunu destekler; sonrasında ise yine Avrupa içerisinde sporun gelişimini amaç olarak takip eder²⁹. Avrupa Birliği içerisinde sporun gelişimi ve desteklenmesi amacıyla hedeflenmiş olan bu politikanın gerçekleştirilebilmesi için iki müdahale gereklidir. Bu iki müdahale biçimi; finansal müdahaleler ve hukuki çerçevenin oluşturulması ile ilgili müdahaleler şeklinde vurgulanmıştır³⁰. Özetle, küresel düzeyde sporun gittikçe önem kazanmasının bir sonucu olarak, Avrupa Birliği içerisinde de sporun ve sporunun desteklenmesi ve geliştirilmesi aynı doğrultuda önemli bir hukuk politikası haline gelmiştir.

Günümüz küresel spor sistemi içerisinde ulusal ve uluslararası federasyonlar düzenlemeler yapabilmekte ve ilgili düzenlemelerin gereklerinin yerine getirilip getirilmediğini denetlemektedir. Uluslararası kuruluşlar ve federasyonlar, kurallara aykırılık durumunda muhatapları cezalandırma yoluna gitmektedir. Bir yanda ulusal hukuk kuralları ve bir yanda da uluslararası kuruluşlar ile federasyonların spor faaliyetlerine ilişkin kuralları, dağınık bir sistemin parçaları gibi görünmektedir. Bu durumla ilişkili olarak sporun özel yapısının ve küresel gelişiminin beraberinde getirdiği belki de en olumsuz durum, spor hukukunun bütünsel bir yapısının bulunmamasıdır³¹. Bu olumsuz duruma karşılık, "lex sportiva" fikri ile birlikte bir çözüm üretilmeye çalışılmıştır³². Spor hukuku açısından; spor faaliyetlerine ilişkin kuralların öngörülebilir ve yeknesak bir yapıda olması hem sporun süjeleri için hem de hukukun temel ilkelerinin gereklerinin sağlanabilmesi için önemlidir. Bu gerekliliği sağlayabilmek adına sunulan lex sportiva, en geniş anlamı ile devletlerin hukuk sistemlerinden ayrı olarak, küresel spor dünyasında bağımsız olarak gelişen hukuk kurallarının tamamı olarak ifade edilmektedir³³. Buna karşılık, ilgili kavramı dar yorumlayanlara göre ise lex sportiva, Spor Tahkim Mahkemesi içtihatları ile kabul edilen hukukun genel prensiplerinden ibarettir³⁴. Ancak lex sportiva kavramının anlamsal karşılığı ile ilgili öğretide görüş birliği tam olarak bulunmamaktadır³⁵.

Öyle kurallar vardır ki çerçevesi ulusal hukuk sistemleri tarafından ya da uluslararası anlaşmalar ile belirlenmemiş kurallar olabilir; fakat önemi itibariyle spor hukukunun temel kaynağı olabilir. Bu tanıma en uygun örnek, Olimpik Şart olarak ifade edilebilir. Olimpik Hareket bünyesinde spor faaliyetinde bulunulabilmesi için Olimpik Şart'a uygun hareket edilmesi gereklidir³⁶. Bu açıdan ilgili düzenlemeler temel bir öneme sahiptir. Diğer taraftan Olimpik Şart, bir ulusal hukuk kaynağı veya uluslararası anlaşmanın sonucu da değil; doğrudan doğruya Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından oluşturulan kurallar bütünüdür. Lex sportiva anlayışı neticesinde spor hukuku küresel boyutta yeknesak bir yapıya dönüşmektedir. Örnek olarak ifade edilen Olimpik Şart'ın spor hukukunun temel kaynağı olmasını da yine lex sportiva anlayışı sağlamaktadır³⁷.

Lex sportiva anlayışı ile spor hukuku kurallarını uygulayan, denetleyen ve ilgili kurallara istinaden yaptırım uygulayan uluslararası kuruluşlar ile federasyonların esasında içerisinde yer aldıkları ulusal hukuk sisteminden bağımsız olduklarına ilişkin gündeme getirdikleri iddiaları öğretide zaman zaman

²⁵ EKMEKÇİ/EKMEKÇİ/İRMİŞ, s.97; ATASOY/KUTER, s.21; ÇEYİZ/ÖZBEK, s.493.

²⁶ EKMEKÇİ/EKMEKÇİ/İRMİŞ, s.113.

²⁷ CANDAN, Tolga: "Avrupa Birliği'nin Spor Alanında Düzenleme Yapma Yetkisinin Kapsamı ve Sınırları", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9(2), 2018, s.237.

²⁸ CANDAN, s.255.

²⁹ CANDAN, s.255.

³⁰ Centrum für Europäische Politik, "Die Europäische Dimension des Sports", 2010, s.5, https://www.cep.eu/Studien/Sport/cepStudie_Die_Europaeische_Dimension_des_Sports.pdf (Erişim: 08.10.2022).

³¹ HILPERT, Horst: Die Geschichte des Sports, Jan Sramek Verlag KG, Wien 2011, s.486.

³² Lex sportiva, öğretide ifade edildiği üzere Yunan site devletleri arasında gerçekleştirilen spor faaliyetlerinde her sitenin kendi kurallarından bağımsız, ortak kurallara ihtiyaç duyulması neticesinde gündeme gelmiştir. Bu konuda daha detaylı bilgi için bakınız: KOCASAKAL, Hatice Özdemir: Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s.40.

³³ KOCASAKAL, s.41.

³⁴ Federal Alman Mahkemesi, açıkça eyalet hukukundan bağımsız bir lex sportiva anlayışının kabul edilemeyeceğini içtihat altına almıştır. İlgili karar için bakınız: OLG Frankfurt am Main, Urteil vom 18.04.2001 – 13 U 66/01, Rn. 56: ".....herhangi bir eyalet yasasından bağımsız bir lex sportiva mevcut değildir..."; HILPERT, s.486.

³⁵ EKŞİ, s.10.

³⁶ International Olympic Committee: Olympic Charter (in force as from 8 August 2021), The Olympic Movement: Composition and general organisation of the Olympic Movement, Nr. 4, https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf?_ga=2.23573436.723246665.1666121594-1655632423.1666121586 (Erişim: 28.10.2023).

³⁷ Lex sportiva kaynağı olarak ifade edilebilecek temel bazı kaynaklar; Olimpik Şart, Dünya Dopingle Mücadele Kodu, Uluslararası Federasyonlar Tarafından Konulan Kurallar, Spor Tahkim Mahkemesi içtihatlarıyla Gündeme Gelen Hukukun Genel Prensipler şeklinde ifade edilebilir; EKŞİ, s.10.

tartışılmıştır³⁸. Ancak lex sportiva anlayışı, ulusal hukuku yok sayan bir hukuk düzeni üzerine de kurulmuş değildir. Aksine, lex sportiva anlayışını benimseyen ve bu yönde olacak şekilde uluslararası kuruluşlar ile uluslararası federasyonların spor kurallarını hukuk kuralı olarak benimseyen doğrudan doğruya; sporcular, kulüpler, ulusal federasyonlardır³⁹. Bu anlayışı benimseyen, kabul eden süljeler, ulusal spor hukuku kurallarını reddetmemektedir; yalnızca kendi iradeleri ile uluslararası müsabakalarda yer almak isteği neticesinde lex sportiva anlayışını benimsemektedirler. Spor hukukunun lex sportiva anlayışı ile oluşan özel kimliği, spor hukukunun aslında uluslararası hukukun sadece bir dalı olmasının da ötesine geçmesine neden olur⁴⁰. Bu nedenle spor hukuku ile uluslararası hukuk arasındaki ilişki üzerinde de durulmalıdır.

IV. ULUSLARARASI HUKUK İLE SPOR HUKUKU ARASINDAKİ İLİŞKİ

Spor aktiviteleri, uluslararası toplumda özel bir yere sahiptir. Sporun günden güne endüstriyel bir yapı olarak şekillenmesi, bu sürece katkı sunmaktadır. Uluslararası hukuk ile spor arasındaki ilişki de bu noktada farklı şekillerde somutlaştırılabilir. Örneğin, uluslararası spor organizasyonlarının gerçekleştirilebilmesi için uluslararası işbirliği anlaşmaları gündeme gelmektedir. 2022 FIFA (*Federation Internationale de Football Association*) Dünya Kupası organizasyonunun güvenliğinin sağlanabilmesi adına, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, Katar Devleti'ne destek kuvvet olarak gönderilmesini onaylayan Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı, sporun uluslararası yönünü açıklamak için somut bir örnektir⁴¹.

Uluslararası hukuk ile spor arasındaki ilişkinin oluşumuna katkı sunan en önemli gelişmelerden birisi, UNSECO olarak bilinen Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün⁴² 1978 tarihi gibi erken bir dönemde kabul edilen, ulusal ve uluslararası spor programları için kapsamlı bir dizi kural ve yönerge ortaya koyan Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Sözleşmesi'dir⁴³. İlgili Sözleşme'nin ilk maddesi uyarınca, insanların, kişiliklerinin gelişimi için gerekli olan, spor faaliyetine ve beden eğitimine ulaşma konusunda temel hakkı olduğu kabul edilmiştir⁴⁴. Bu düzenlemeyi takip eden süreçte, Birleşmiş Milletler bünyesinde yer alan kurum, kuruluş ve uzman faaliyetleri ile birlikte, spor ve uluslararası hukuk ilişkisi farklı açılardan da desteklenmiştir. Örneğin sırasıyla; Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü⁴⁵ kırsal kesimlerde spor ve eğlence içerikli projeleriyle, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği⁴⁶ spor etkinliklerinin uydu yayımının sağlanmasına yönelik gerçekleştirdiği girişimleriyle, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı⁴⁷ geliştirmekte olan ülkelerin spor tesislerinin finansmanı ile ilgili sunduğu katkılarıyla, Birleşmiş Milletler Çevre Programı⁴⁸ çevre dostu mekân tasarımları ile spor faaliyetlerini birleştiren girişimleri neticesinde, uluslararası spor faaliyetlerinin gelişimini desteklemiştir⁴⁹. Uluslararası spor faaliyetleri bu şekilde desteklenirken ve gelişim gösterirken, birçok hukuki uyumsuzluğun gündeme gelmesi ise kaçınılmazdır. Hukuki uyumsuzlukların yanı sıra küresel çapta gerçekleştirilen spor faaliyetleri ile ilgili olarak; devletlerin arasında, devletler ile uluslararası örgütlerin arasında veya uluslararası örgütlerin kendi aralarında bazı uluslararası anlaşmaların gündeme gelmesi de kaçınılmaz olmaktadır. Bu nedenle de doğal bir sürecin gereği olarak, spor faaliyetleri ile uluslararası hukuk arasında somut bir ilişki kurulmaktadır.

Uluslararası hukuk ile spor faaliyetlerinin oluşturduğu düzene ilişkin ifade edilmesi gereken bazı temel kaynaklar vardır. Bunlar sırasıyla; Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından kabul edilen Olimpik Şart, Uluslararası Spor Federasyonlarının Statüleri, Milli Olimpiyat Komiteleri (NOC: *National Olympic Committee*) tarafından kabul edilen tüzük ve diğer talimatlar ile Ulusal Spor Federasyonları tarafından kabul edilen düzenlemelerdir⁵⁰. Ancak ilgili kaynakların etkisinin sınırlı olacağı da ifade edilmelidir. Bunun temel sebebi ise bahse konu edilen spor kuruluşlarının uluslararası hukuk kişiliklerinin olmamasıdır. Uluslararası hukuk kişilerinin düzenlemeleri ve işlemleri, bahse konu edilen uluslararası hukuk kişiliği olmayan spor

³⁸ HILPERT, s.486; GÜRTE/ERENEL, s.308.

³⁹ GROß, Verena: Gesetzlich bestimmte Strafbarkeit des Eigendopings, Mohr Siebeck, Tübingen, 2020, s.6.

⁴⁰ GÜRTE, Kadir/ERENEL, Ege: "Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3(1), 2012, s.300.

⁴¹ Türkiye Büyük Millet Meclisi, Karar Tarihi: 05.10.2022, Karar No. 1339: "Katar Devleti Hükümeti Tarafından Talep Edilen Desteği Sağlamak ve Dünya Kupası Kalkını Harekâtına İştirak Etmek Üzere Hudut, Şümül, Miktar ve Zamani Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Katar Devleri Sınırları İçerisinde ve Katar Devleti Kararları ile Mücavir Bölgelerinde Görevlendirilmesi ve Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi için Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması için Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca Altı Ay Süreyle İzin Verilmesine Dair Karar", <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/10/20221008-26.pdf> (Erişim: 08.10.2022).

⁴² United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

⁴³ NAFZIGER, James A. R.: International Sports Law, 2. Edition, Transnational Publishers, New York 2004, s.17.

⁴⁴ "Article 1 - The practice of physical education and sport is a fundamental right for all:

1.1. Every human being has a fundamental right of access to physical education and sport, which are essential for the full development of his personality...".

⁴⁵ FAO: Food and Agriculture Organization.

⁴⁶ ITU: The International Telecommunication Union.

⁴⁷ UNDP: United Nations Development Programme.

⁴⁸ UNEP: United Nations Environment Programme.

⁴⁹ NAFZIGER, s.17.

⁵⁰ ERKİNER, Kısmet: "Bir Hukuk Disiplini Olarak Spor Hukuku Kavramları ve Özellikleri", Spor Hukuku Enstitüsü, 27.06.2018, <https://www.sporhukuku.org.tr/2018/06/27/bir-hukuk-disiplini-olarak-spor-hukuku-kavramlari-ve-ozellikleri/> (Erişim: 8.10.2022); Spor hukuku ile ilgili ulusal, uluslararası ve uluslar-üstü birçok farklı kaynak bulunmaktadır. Bu kaynaklar hakkında daha ayrıntılı açıklamalar için bakınız: KÖSE, s.37-75; Ayrıca futbol sporunun Dünya'da profesyonel anlamda ilk özerk federasyonun konusunu oluşturduğuna ilişkin ek açıklamalar için bakınız: KÖSE, s.41.

kuruluşlarının düzenlemeleri ve işlemleri ile karşılaştırıldığında doğuracağı hukuki etki açısından doğaldır ki daha etkili olacaktır.

Birleşmiş Milletler tarafından 2000 senesinde gerçekleştirilen “Binyıl Zirvesi” neticesinde ortaya çıkan Birleşmiş Milletler “Binyıl Bildirgesi” de kaynak niteliğinde, önemli bir metin olarak kabul edilmelidir. Bildirge’nin 10. paragrafı ile birlikte, üye devletlere çağrıda bulunulmuş; Olimpik Barış’a uymak amacıyla üye devletler, Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nin olimpik düzenine barış ve insani anlayış ile yaklaşmaya davet edilmişlerdir⁵¹. Olimpik Barış Doktrini olarak adlandırılan bu çağrı, öğreti tarafından karşılıksız kalmış bir çaba olarak nitelendirilmiş ve bu nedenle de Uluslararası Olimpiyat Komitesi, süreç içerisinde eleştirilmiştir⁵².

KKTC sporcularının ve spor takımlarının, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmaması ve düzenlenen organizasyonlara katılmaması meselesi de eleştiriler açısından ele alınması gereken temel bir uluslararası hukuk konusudur. Ancak bu konu, spor hukuku açısından ele alınmadan önce, KKTC’nin statüsünün uluslararası hukuk açısından genel hatlarıyla değerlendirilmesi gerekir.

V. ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN GENEL HATLARIYLA KUZHEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

KKTC, Doğu Akdeniz’de yer alan bir ada üzerinde bulunmasının yanı sıra birçok jeopolitik ve tarihi özelliğe sahiptir⁵³. Ada, konum itibarıyla Süveyş Kanalı, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu üçgeninin deniz üstü, deniz altı ve hava yolu ulaşımının merkezi konumundadır. Bu stratejik konumu nedeniyle, tarih boyunca farklı egemen güçlerin eline geçmiştir⁵⁴. Kıbrıs Adası 16.08.1960 tarihinde, Yunanistan, Türkiye ve Birleşik Krallık tarafından imzalanan anlaşmanın sonucunda bağımsızlığını kazanmıştır⁵⁵. Her üç devletin garantörlüğünde, iki toplumun 1960 tarihinde sağladıkları uzlaşısı ile kurulan bu devletin varlığı ve statüsü, uzun süre korunamamıştır.

Kıbrıs Anayasası, 1963 tarihinde Rum Kesimi tarafından değiştirilmek istenmiş; bu yöndeki talep garantör devletlere ve Türk tarafına iletilmiştir⁵⁶. İlgili talep kabul edilmemiş ve sonrasında Rum kesimi tarafından, Türk tarafına yönelik olarak birçok şiddet eylemi gerçekleştirilmiştir⁵⁷. İlgili şiddet eylemlerinin giderilememesi üzerine Türkiye ve Ada’da bulunan Türkler, “Geçici Türk Yönetimi” isimli bir yönetimin kurulduğunu, 28.12.1967 tarihinde ilan etmişlerdir⁵⁸.

15 Temmuz 1974 tarihinde bazı Yunan subaylar tarafından gerçekleştirilen darbe sonucunda, Yunanistan’ın yeni Cumhurbaşkanı belirlenmiş; sonrasında ise Kıbrıs Adası içerisinde, Yunanistan lehine olacak şekilde *enosis* ilanı ile ilgili girişimlerde bulunulmuştur⁵⁹. Türkiye Cumhuriyeti, garantör devlet olarak 15 Temmuz ve 20 Temmuz 1974 tarihleri arasında öncelikle İngiltere ve ardından da Amerika Birleşik Devletleri ile durum değerlendirmesi gerçekleştirmiştir. Bu görüşmelerin sonucunda, Kıbrıs Adası’nda bulunan Türklerin zulüm görmelerinin engellenmesi konusunda sonuç elde edilememiştir⁶⁰. Bunun üzerine ise Ada’da bulunan Türk halkının korunması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti, 20.07.1974 tarihinde Kıbrıs’a askeri müdahalede bulunmak üzere karar almıştır⁶¹. Askeri müdahalenin ardından uluslararası toplumda, barışın korunması amacıyla girişimlerde bulunulmuştur. Öncelikle 30.07.1974 tarihinde, I. Cenevre Görüşmeleri neticesinde, Cenevre Protokolü imzalanmış; sonrasında ise 8-13.08.1974 tarihinde, II. Cenevre Görüşmeleri için taraflar yeniden toplanmıştır⁶². Bu görüşmeler sonuçsuz kalınca Türkiye Cumhuriyeti, Kıbrıs Adası’na 14.08.1974 tarihinde başlayan ve üç gün süren ikinci askeri müdahalesini gerçekleştirmiştir. Bu müdahalenin ardından öncelikle Kıbrıs Türk Federe Devleti 13.02.1975 tarihinde kurulmuş ve sonrasında ise, 15.11.1983 tarihinde KKTC, bağımsızlığını ilan ettiğini uluslararası topluma duyurmuştur⁶³.

⁵¹ Hukuk Ansiklopedisi, “Birleşmiş Milletler Binyıl Bildirgesi”, Aralık 2021, <https://hukukbook.com/birlesmis-milletler-binyil-bildirgesi/#:~:text=Birle%C5%9Fmi%C5%9F%20Milletler%20Biny%C4%B1%20Bildirgesi%2C%206,%C3%B6ncelikli%20k%C3%BCresel%20taahh%C3%BCt%20belgelerinden%20biri> (Erişim: 08.10.2022).

⁵² ERKİNER, Kısmet: “Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Spor Hukuku”, Spor Hukuku Enstitüsü, 27.06.2018, <https://www.sporhukuku.org.tr/2018/06/27/uluslararasi-olimpiyat-komitesi-ve-spor-hukuku/> (Erişim: 08.10.2022).

⁵³ Daha detaylı bilgi için bakınız: İNALCIK, Halil: Tarihe Düşülen Notlar Cilt I, Timaş Yayınları, İstanbul 2015, s.192-198; BAYDAR, M. Naci: Avrupa Birliği – Türkiye & Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, 2. Baskı, Pasifik Ofset Ltd. Şti., İstanbul 2013, s.261-278; TOLUNER, Sevin: Kıbrıs Uyuşmazlığı ve Milletlerarası Hukuk, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1977, s.8-65; SONYEL, Salahi R.: The Struggles of the Turkish People of Cyprus, Cyprus Turkish Association Publications, London 1995; STAVRINIDES, Zenon: The Cyprus Conflict: National Identity and Statehood, CYREP Yayınları, Ankara 1975; EPİNEY, Astrid/HALTERN, Ulrich/HOFSTÖTTER, Bernhard/İLERİ, Atılay: Zypern in der Europäischen Union: Ausgewählte völker- und europarechtliche Aspekte, Nomos Verlag, Baden-Baden 2008; SERTER, Vehbi Zeki: Adım Adım... Kıbrıs Cumhuriyeti (1960-1963), Genelkurmay Personel Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2014.

⁵⁴ İNALCIK, Cilt I, s.39-45; Yüzyıllar boyunca Türklerin egemenliği altında bulunan Ada, sonrasında 1912-1960 seneleri arasında İngiliz egemenliğinde olmuştur. Her ne kadar Kıbrıs, bu tarihsel süreç içerisinde Yunanistan’ın tam egemenliğine geçmemiş olsa da Yunanistan, Rum kesimi üzerinde egemenlik iddia etmiştir. Bu yönde bilgiler için bakınız: ERDAL, Selcen: “Uluslararası Hukukta Tanıma Kurumu ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Örneği”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 13(1), 2005, s.194.

⁵⁵ TOLUNER, s.78.

⁵⁶ SERTER, s.356; TOLUNER, s.104 ve devamı.

⁵⁷ SONYEL, s.38 vd.; SERTER, s.399 ve devamı.

⁵⁸ ERDAL, s.186.

⁵⁹ TOLUNER, s.261 ve devamı; Terim olarak “enosis”, Kıbrıs Adası’nın Yunanistan’a bağlanmasını ifade etmek için kullanılmıştır.

⁶⁰ TOLUNER, s.267-268.

⁶¹ Türkiye Büyük Millet Meclisi, Karar Tarihi: 20.07.1974, Karar No. 303: “Türk Silahlı Kuvvetlerinin Yabancı Ülkelerle Gönderilmesine İzin Verilmesi Hakkında Karar”, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14952.pdf> (Erişim: 16.10.2022).

⁶² TOLUNER, s.303.

⁶³ ERDAL, s.188.

Gelişmelerin ardından, uluslararası toplumda birçok tartışma meydana gelmiş; günümüzde de bu tartışmalar henüz sona ermemiştir⁶⁴.

Uluslararası hukuk açısından KKTC'nin hukuki statüsü ise tartışmaların merkezinde yer almaktadır⁶⁵. Bağımsızlık ilanı, uluslararası toplumda tanınmamıştır⁶⁶. KKTC, günümüzde sadece Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınan bir devlettir⁶⁷.

V. ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ VATANDAŞI OLAN SPORCULARIN DURUMU

A. Genel Çerçeve

KKTC'nin tanınmaması, KKTC vatandaşı olan sporcuların durumunu da doğrudan etkilemiştir. Bu noktada, 17 Kasım 2003 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş olan 58/5 no.lu Karar içeriğinin önemi nedeniyle tekrar hatırlanmalıdır. İlgili Karar ile birlikte sporun; eğitim, sağlık, kalkınma ve barışı teşvik etmek için önemli bir araç olarak kabul edilmesi gerektiği vurgulanmış; aynı Karar ile birlikte, 2005 senesi “Uluslararası Spor ve Beden Eğitimi Yılı” olarak kabul edilmiştir⁶⁸. Bu doğrultuda her ne kadar sporun birleştirici ve barışçıl bir küresel araç olduğu vurgulanmışsa da bu çağrılar, Birleşmiş Milletler tarafından KKTC'nin bağımsızlığının tanınmamasına yönelik 1983 tarihli esas çağrısının sporcular üzerindeki olumsuz etkisini ortadan kaldıramamıştır⁶⁹. KKTC vatandaşı olan sporcuların, uluslararası müsabakalara katılmalarının önündeki engellerin, uluslararası hukuk açısından değerlendirilmesi için öncelikle, uluslararası spor müsabakalarının düzenleyicisi olan Uluslararası Olimpiyat Komitesi tanınmalıdır.

B. Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Olimpik Şart'ın Temel Değerleri Hakkında Genel Bilgiler

Uluslararası Olimpiyat Komitesi, küresel anlamda gerçekleştirilen olimpiyatların sorumlusu ve düzenleyicisidir⁷⁰. Komite, 23 Haziran 1894 tarihinde kurulmuştur ve merkezi Lozan'da bulunmaktadır⁷¹. Uluslararası Olimpiyat Komitesi, faaliyetlerini Olimpik Şart temelinde gerçekleştirir. Olimpik Şart uyarınca, olimpiyat faaliyetlerinin üç bileşeni vardır; Uluslararası Spor Federasyonları (IFs: *The International Sports Federations*), Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Milli Olimpiyat Komiteleri (NOCs: *The National Olympic Committees*)⁷². Uluslararası Olimpiyat Komitesi, “olimpiyat hareketi” olarak adlandırılan evrensel faaliyetlerini gerçekleştirirken öncelikle, her bir devletin sınırları içerisinde kurulmuş olan ve Milli Olimpiyat Komitesi olarak isimlendirilen kuruluşları resmi olarak tanımaktadır. Sonrasında ise Uluslararası Olimpiyat Komitesi, olimpiyat hareketine ilgili Milli Olimpiyat Komitesini kabul etmektedir⁷³.

Olimpiyat Şart'ın “Olimpiyat Hareketi” başlıklı ilk bölümü içerisinde yer alan, “Olimpiyat Oyunları” başlıklı 6 no.lu maddesinin ilk cümlesi ile birlikte, düzenlenecek olan olimpiyat oyunlarına devletlerin değil, sadece sporcuların bireysel veya takım olarak kabul edileceği düzenlenmiştir. Her ne kadar sporcular, devletlerden ayrı ele alınmış olsa da ilgili metnin devamında, ikinci cümle ile birlikte, önemli bir sınırlandırma düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenlemede, ilgili sporcuların veya takımların, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmış, kabul edilmiş Milli Olimpiyat Komiteleri tarafından seçileceği belirtilmiştir⁷⁴. İlgili sınırlama ile birlikte, sporcuların aslında devletlerinden ayrı ele alınamayacağı kabul

⁶⁴ Daha detaylı bilgi için bakınız: Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, “Kıbrıs Meselesinin Tarihçesi, BM Müzakerelerinin Başlangıcı”, https://www.mfa.gov.tr/kibris-meselesinin-tarihcesi_-bm-muzakerelerinin-baslangici.tr.mfa (Erişim: 16.10.2022).

⁶⁵ Kıbrıs meselesi, tarihi ve hukuki birçok değerlendirmeyi gerektirir. Konumuz, Kıbrıs vatandaşı olan sporcuların uluslararası müsabakalara katılımıyla ilgili olduğu için bu konuya ayrıca detaylı olarak değinilmemiştir. Bu konu ile ilgili daha detaylı bilgi için bakınız: ÖZERSAY, Kudret: Kıbrıs Sorunu – Hukuksal Bir İnceleme, Ankara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara 2009; NECATİGİL, Zaim M.: Kıbrıs Uyuşmazlığı ve AIHM Kıskaçında Türkiye, Turhan Kitabevi, Ankara 2005; GÜVEN, Erdal: Helsinki'den Kopenhag'a Kıbrıs, OM Yayınevi, İstanbul 2003; FIRAT, Melek M.: 1960-71 Arası Türk Dış Politikası ve Kıbrıs Sorunu, Siyasal Kitabevi, Ankara 1997; HASGÜLER, Mehmet, Kıbrıslılık, Agora Kitaplığı, İstanbul 2008.

⁶⁶ Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, 18 Kasım 1983 tarihli ve 541 sayılı Kararı'nın içerisinde yer alan 7 no.lu karar metni ile birlikte, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bağımsızlık ilanını tanımadığını açıklamıştır. Karar oy birliği ile alınmamıştır. Oylama sırasında Pakistan karşı oy kullanmış, Suriye ise çekimser oy kullanmıştır. İlgili karar metni için bakınız: United Nations Security Council, Resolution 541(1983), 18.11.1983, <https://digitallibrary.un.org/record/58970#record-files-collapse-header> (Erişim: 16.10.2022).

⁶⁷ Örneğin, Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında imzalanan Kıta Sahanlığı Andlaşması da bu durumu pekiştirmektedir. İlgili Andlaşma metni için bakınız: Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, 10.10.2012, Karar Sayısı 2012/3764: “Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arasında Akdeniz'de Kıta Sahanlığı Sınırlandırılması Hakkında Anlaşma'nın Onaylanması Hakkında Karar”, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/10/20121010-3-1.pdf> (Erişim: 16.10.2022).

⁶⁸ United Nations, General Assembly, Resolution 58/5, 17.11.2003, https://www.sportanddev.org/sites/default/files/downloads/35__un_general_assembly_resolution_58_5__sport_as_a_means_to_promote_health_educatio.pdf (Erişim: 19.10.2022); Birleşmiş Milletler eski Genel Sekreteri Kofi Annan'ın 5 Kasım 2004 tarihinde de vurguladığı konu aynıdır. Kofi Annan'ın ilgili açıklaması için bakınız: ANNAN, Kofi: “UN launches International Year of Sport and Physical Education”, 5.09.2004, <https://news.un.org/en/story/2004/11/120242> (Erişim: 19.10.2022).

⁶⁹ United Nations Security Council, Resolution 541 (1983), 18.11.1983.

⁷⁰ Resmi internet sitesi için bakınız: <https://olympics.com/en/> (Erişim: 18.09.2022); International Olympic Committee, Olympic Charter (in force as from 8 August 2021), Chapter 1, Art. 2.

⁷¹ International Olympic Committee: “Lausanne, Olympic Capital”, <https://olympics.com/ioc/history/lausanne> (Erişim: 18.10.2022).

⁷² International Olympic Committee: Olympic Charter (in force as from 8 August 2021), Chapter 1, Art. 1 (2).

⁷³ International Olympic Committee: Olympic Charter (in force as from 8 August 2021), Chapter 1, Art. 3.

⁷⁴ International Olympic Committee: Olympic Charter (in force as from 8 August 2021), Chapter 1, Art. 6.

edilmiş olmaktadır. Bu durum, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmamış olan devletlerin sporcularının, uluslararası müsabakalara katılabilmelerinin önünde önemli bir engeldir. Diğer taraftan, Olimpik Şart'ın giriş kısmında, "Olimpizmin Temel İlkeleri" başlıklı bölümün içerisinde düzenlenmiş olan, ayrımcılık yasağına ilişkin temel vurgu da göz ardı edilmemelidir. Bu düzenlemeye göre, Olimpik Şart içerisinde yer alan hak ve özgürlükler; ırk, cinsiyet, cinsel yönelim, din, politik veya diğer görüşler, dil, ulusal veya sosyal arka plan, mülkiyet, doğum benzeri bir ayırım gözetilmeksizin güvence altına alınmalıdır⁷⁵. Aynı bölüm içerisinde, spor faaliyetinde bulunmanın bir insan hakkı olduğu da açıkça düzenlenmiştir⁷⁶. Açıklanan durumların sonucu olarak, Olimpik Şart içerisinde düzenleme altına alınmış kuralların, birbirini karşılamadığı ifade edilmelidir.

Olimpik Şart'ın düzenlemeleri arasındaki uyumsuzluk ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin bu düzenlemelere bağlı olarak gelişen yaklaşımı birlikte değerlendirildiğinde, KKTC sporcularının uluslararası spor müsabakalarına katılmalarının önünde somut engeller olduğu değerlendirilmelidir. Oysaki KKTC içerisinde gerçekleştirilen sportif aktivitelerin ve ülke içerisinde bulunan sporcuların sayıları, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmakta olan diğer bazı ülkelerle karşılaştırıldığında azımsanmayacak ölçüdedir⁷⁷.

C. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Olimpiyat Komitesi

KKTC Spor Dairesi resmi verilerine göre 2019 senesinde ülke içerisinde 32 federasyon bulunmaktadır ve bu federasyonlara kayıtlı olan toplam 28,957 sporcu vardır⁷⁸. Bu sporcuların en yoğun faaliyet gösterdiği federasyon, bünyesinde 7.840 sporcu barındıran *Taekwondo Karate Aikido Kurash Federasyonu*'dur⁷⁹. Futbol Federasyonu da 4.053 kayıtlı sporcuyla, bünyesinde en çok sporcu bulunduran ikinci federasyondur⁸⁰. 3.365 sporcu ile Avcılık Federasyonu, 3.300 sporcu ile Atıcılık Federasyonu da yine bünyelerinde önemli sayıda sporcu barındıran diğer federasyonlardandır⁸¹. KKTC Milli Olimpiyat Komitesi, 28 Ocak 1984 tarihinde kurulmuştur⁸². KKTC Milli Olimpiyat Komitesi'nin uluslararası hukuk açısından niteliğinin tespit edilebilmesi için öncelikle Olimpik Şart'ın "Olimpik Hareket" başlıklı ilk bölümü içerisinde yer alan, "Olimpiyat Oyunları" başlıklı 6 no.lu maddesinin ikinci cümlesi ele alınmalıdır. KKTC vatandaşı olan sporcuların uluslararası olimpiyatlarda faaliyet gösterebilmeleri adına KKTC Milli Olimpiyat Komitesi öncelikle Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmalıdır. Ancak ilgili Komite sadece Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınmakta, henüz Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmamaktadır⁸³. Bu nedenle de ülke içerisinde yürütülmekte olan spor faaliyetlerine katılan KKTC sporcuları, uluslararası müsabakalara katılamamaktadır. Diğer taraftan, 1974 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti'nin Ada'ya müdahalesinden sonra da FIFA ve UEFA (*Union of European Football Associations*), Kıbrıs Türk Futbol Federasyonu'nu organizasyonlara kabul etmemiştir⁸⁴. Kıbrıs Türk Futbol Federasyonu Başkanı'nın röportajında da ifade ettiği gibi her ne kadar FIFA, 1983 tarihine kadar KKTC sporcularının turnuvalara ve özel müsabakalara katılmalarını engellememiş olsa da, sonrasında sporcuların izinlerini askıya almıştır⁸⁵. Böylece, KKTC Milli Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmamakla kalmamış ayrıca Uluslararası Federasyonlar tarafından da tanınmamıştır. Bu durumun sonucu olarak, KKTC

⁷⁵ International Olympic Committee: Olympic Charter (in force as from 8 August 2021), Fundamental Principles of Olympism, Nr. 6; EKŞİ, s.606.

⁷⁶ International Olympic Committee: Olympic Charter (in force as from 8 August 2021), Fundamental Principles of Olympism, Nr. 4.

⁷⁷ Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Planlama Örgütü raporuna göre, 2019 senesinde toplam 28.957 KKTC sporcusu vardır. Buna karşılık, çarpıcı bir örnek olarak sporcu sayıları bir yana, toplam nüfusu 2016 verilerine göre 17.589 kişi olan Cook Adaları dahi Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından, uluslararası spor müsabakalarına kabul edilmektedir. Cook Adaları'nın toplam nüfusu, KKTC vatandaşı olan sporcuların sayısından bile daha az olmasına rağmen, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından düzenlenen sportif faaliyetlerde "olimpik hareket" içerisinde yer almaktadır. KKTC sporcu sayılarına ilişkin veriler için bakınız: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Planlama Örgütü: "2019 Yılı Makroekonomik ve Sektörel Gelişmeler", s.184; Cook Adaları ile ilgili daha detaylı bilgi için bakınız: T.C. Dışişleri Bakanlığı: "Cook Adaları Ülke Künyesi", <https://www.mfa.gov.tr/cook-kunyesi.tr.mfa> (Erişim: 21.10.2022). Cook Adası, Birleşmiş Milletler tarafından tanınmamaktadır. Ancak Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınan bir ülkedir. Bakınız: United Nations: "Member States", <https://www.un.org/en/about-us/member-states> (Erişim: 21.10.2022).

⁷⁸ Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Planlama Örgütü: s.185.

⁷⁹ Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Planlama Örgütü: s.184.

⁸⁰ Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Planlama Örgütü: s.184.

⁸¹ Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Planlama Örgütü: s.184.

⁸² Daha detaylı bilgi için Komite tarafından KKTC Cumhurbaşkanı'na yapılan ziyarete ilişkin basın açıklamasına bakınız: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı: "Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, KKTC Milli Olimpiyat Komitesi yönetimini kabul etti: Kıbrıs Türk gençliği için mücadele vermeye devam ediyoruz.", 29.08.2022, <https://kktcb.org.tr/cumhurbaskani-ersin-tatar-kktc-milli-olimpiyat-komitesi-yonetimini-kabul-etti-10155> (Erişim: 19.10.2022).

⁸³ KÖSE, Alpay: "KKTC'nin Spor Alanında Yaşadığı İzolasyonun Spor Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", 11.08.2022, <https://www.sporhukuku.org.tr/2022/08/11/kktenin-spor-alaninda-yasadigi-izolasyonun-spor-hukuku-acisindan-degerlendirilmesi/> (Erişim: 16.10.2022); KKTC Milli Olimpiyat Komitesi tarafından Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'ne gerçekleştirilen resmi ziyaret için bakınız: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi: "KKTC Milli Olimpiyat Komitesi TMOK'u Ziyaret Etti", 24.05.2017, <https://olimpiyat.org.tr/Haber-Detay/KKTC-Milli-Olimpiyat-Komitesi-TMOK%E2%80%99u-Ziyaret-Etti/1542> (Erişim: 19.10.2022).

⁸⁴ KÖSE, Alpay: "KKTC'nin Spor Alanında Yaşadığı İzolasyonun Spor Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", 11.08.2022, <https://www.sporhukuku.org.tr/2022/08/11/kktenin-spor-alaninda-yasadigi-izolasyonun-spor-hukuku-acisindan-degerlendirilmesi/> (Erişim: 16.10.2022); UEFA, Avrupa Futbol Federasyonları Birliği ve FIFA, Uluslararası Birlik Futbol Federasyonu şeklinde Türkçe karşılıkları ile ifade edilebilir.

⁸⁵ TRTSPOR: "KKTC'de CAS'a gitme planı", 10.02.2020, <https://www.trtspor.com.tr/haber/futbol/dunyadan-futbol/kktcde-casagitme-plani-202863.html> (Erişim: 17.10.2022).

sporcuları Komite tarafından düzenlenen veya Uluslararası Federasyonlar tarafından düzenlenen müsabakalarda yer alamamaktadır.

D. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Vatandaşı Olan Sporcuların Durumu

KKTC Milli Olimpiyat Komitesi bünyesindeki sporcuların uluslararası müsabakalarda yer alamaması durumu, incelenmesi gereken bir konudur. Türkiye Cumhuriyeti ve KKTC Hükümeti'nin görüşlerinin aksine olacak şekilde, 16.04.2003 tarihli Katılım Andlaşması ile birlikte başlayan sürecin sonunda, 01.05.2004 tarihi itibarıyla artık Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY), esasında Kıbrıs Adası'nın bütünü temsil ettiğini iddia ederek Avrupa Birliği'ne (AB) üye olmuştur⁸⁶. Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti ile KKTC Hükümeti görüşlerinin aksine, Ada'nın kuzey tarafında yaşayan Türk vatandaşlarının Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşlıklarından kaynaklanan bir AB vatandaşlıkları bulunduğu iddia edilmiştir. GKRY tarafından savunulan "tüm Ada üzerinde siyasi egemenlik" vurgusuna karşılık olarak, KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti'nin itirazını tutarlı bir şekilde sürdürebilmesi önemlidir. Uluslararası hukuk açısından bu nedenle, KKTC vatandaşı olan sporcuların durumu ayrı bir öneme sahiptir. KKTC sporcularının sadece KKTC vatandaşlıkları üzerinden değerlendirilerek uluslararası spor müsabakalarına kabul edilmelerine ilişkin ısrarlı talepleri, GKRY'nin tüm Ada üzerindeki siyasi egemenlik iddiasına karşı "uluslararası toplumda ileri sürülmüş bir itiraz" anlamına da gelecektir. KKTC, kendi vatandaşı olan sporcuların uluslararası müsabakalara kabul edilmesi için girişimlerde bulunmuşsa da, bu girişimler henüz tam anlamıyla sonuç vermemiştir⁸⁷. KKTC vatandaşı sporcular ise mevcut durumda, Türkiye Cumhuriyeti adına ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak uluslararası müsabakalara katılmakta ve başarılar elde etmektedir⁸⁸.

Bilindiği üzere, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınan 206 farklı Milli Olimpiyat Komitesi vardır⁸⁹. Diğer bir ifadeyle, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından düzenlenen müsabakalara kabul edilen sporcular, yalnızca tanınmakta olan 206 Milli Olimpiyat Komitesi'ne üye sporcular arasından seçilebilmektedir. Oysaki Birleşmiş Milletler tarafından tanınan devlet sayısı, günümüz itibarıyla 193'tür⁹⁰. Bu farklılığın temelinde, Modern Olimpiyat Oyunları'nın kurucusu olan Pierre de Coubertin'in düşünceleri vardır⁹¹. Coubertin'e göre, "siyasi coğrafya" ile "sporun coğrafyası" birbirinden ayrılmalıdır⁹². İlerleyen süreç içerisinde bu anlayış devam etmiş olsa da, Uluslararası Olimpiyat Komitesi kuralları 1996 senesinde değişikliğe uğramıştır⁹³. Değişiklik sonrasında, Milli Olimpiyat Komitesinin artık "uluslararası toplum tarafından tanınan bağımsız bir devleti" temsil etmesi beklenmiştir⁹⁴. Bu gelişmeye rağmen her ne kadar Birleşmiş Milletler tarafından devlet olarak tanınmasa da 2014 senesinde Kosova, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmıştır⁹⁵. İlgili tanıma işleminin gerçekleştirilmesinde, diğer birçok Milli Olimpiyat Komitesi'nin ve Uluslararası Federasyon'un Kosova'yı tanımış olmasının rolü vardır⁹⁶. KKTC'nin henüz yalnızca Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınması ve 1996 tarihli kural (yaklaşım) değişikliği nedeniyle, KKTC Milli Olimpiyat Komitesi'nin Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınması, şu an için beklenmeyen bir durumdur.

Günümüzde, devlet olarak kabul edilmeyen bir ülkenin sporcusunun, düzenlenen uluslararası müsabakalara, ilgili ülkenin Milli Olimpiyat Komitesi aracılığıyla katılabileceği olası görünmemektedir⁹⁷. Her ne kadar devlet olarak kabul edilmeyen ülkelerin sporcularının bahse konu müsabakalara katılmaları olası görünmese de, 2021 senesinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından alınan kararlar doğrultusunda, oluşturulacak bir "mülteci takımı" ile birlikte, ilgili sporcuların müsabakalara katılmalarının mümkün olabileceği değerlendirilmiştir⁹⁸. Böylece, Birleşmiş Milletler içerisinde, devlet dışı oluşumlar

⁸⁶ Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı: "T.C. Dışişleri Bakanlığı'nın GKRY'nin AB üyeliği ile ilgili Açıklaması", 1.05.2004, https://www.mfa.gov.tr/tc-disisleri-bakanligi_nin-gkry_nin-ab-uyeligi-ile-ilgili-aciklamasi-_1-mayis-2004_tr.mfa (Erişim: 29.10.2022).

⁸⁷ TRTSPOR: "KKTC'de CAS'a gitme planı", 10.02.2020, <https://www.trtspor.com.tr/haber/futbol/dunyadan-futbol/kktcde-casa-gitme-plani-202863.html> (Erişim: 17.10.2022).

⁸⁸ KKTC Başbakanlık: "Başbakan Ersin Tatar Kempo Federasyonu Başkan ve Sporcularını Kabul Etti", 19.07.2019, <http://arsiv.basbakanlik.gov.ct.tr/BASIN-VE-HALKLA-%C4%B0L%C4%B0C5%9EK%C4%B0LER/BASIN-A%C3%87IKLAMALARI/ArtMID/3765/ArticleID/87022/BA%C5%9EBAKAN-ERS%C4%B0N-TATAR-KEMPO-FEDERASYONU-BA%C5%9EKAN-VE-SPORCULARINI-KABUL-ETT%C4%B0> (Erişim: 28.10.2022).

⁸⁹ International Olympic Committee: "National Olympic Committees", <https://olympics.com/ioc/national-olympic-committees?q=AlphabeticalOrderFilter> (Erişim: 24.10.2022).

⁹⁰ United Nations: "Member States", <https://www.un.org/en/about-us/member-states> (Erişim: 24.10.2022).

⁹¹ FİŞEK, Kurthan: Sporun Anatomisi, YGS Yayınları, İstanbul 2003, s.43.

⁹² STREPPPELHOFF, s.47.

⁹³ GAUTHIER, s.383.

⁹⁴ SHENDRUK, Amanda: "The world has 193 countries, so why are there 205 teams in the Olympics?", Quartz, 23.07.2021, <https://qz.com/2035871/how-many-countries-compete-in-the-olympics> (Erişim: 24.10.2022).

⁹⁵ GAUTHIER, s.383.

⁹⁶ GAUTHIER, s.383.

⁹⁷ GAUTHIER, s.383; Bu durumun tek istisnası, ilgili değişiklik gerçekleştirilmeden önce Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmış olan topluluklardır. Bu topluluklar sırasıyla; (1993) Filistin, (1987) Amerikan Samoası, (1986) Guam, (1986) Aruba, (1986) Cook Adaları, (1982) İngiliz Virgin Adaları, (1976) Cayman Adaları, (1967) ABD Virgin Adaları, (1960) Çin Taipei, (1951) Hong Kong, (1948) Porto Riko ve (1936) Bermuda olarak ifade edilmektedir.

⁹⁸ International Olympic Committee: "IOC Refugee Olympic Team", <https://olympics.com/ioc/refugee-olympic-team> (Erişim: 24.10.2022). IOC Başkanı Thomas Bach, takımın niteliğini uluslararası toplum ile şu sözlerle paylaşmıştır: "Bu mültecilerin evi, takımı, bayrağı, milli marşı yok. Onlara dünyanın tüm sporcularıyla birlikte Olimpiyat Köyü'nde bir yuva sunacağız. Olimpiyat marşı onurlarına çalınacak ve Olimpiyat bayrağı onları Olimpiyat Stadı'na götürecektir. Bu, dünyamızdaki tüm mülteciler için bir umut sembolü olacak ve dünyanın bu krizin büyüklüğünü daha iyi anlamasını sağlayacaktır. Bu aynı zamanda uluslararası topluma,

olarak değerlendirilen ve statüsü uluslararası toplumda tartışmalı olan bölgelerin sporcularının, Komite tarafından düzenlenen müsabakalara katılabilmelerinin önündeki temel engel, kısmi bir şekilde de olsa ortadan kaldırılmıştır⁹⁹. En azından, 1996 senesinde gerçekleştirilen değişikliklerin sonucunda ortaya çıkan kuralın, günümüzde artık daha esnek bir yapıya büründüğü kabul edilebilir görünmektedir. Henüz herhangi bir KKTC vatandaşı, mülteci takımında yer almak üzere seçilmemiştir¹⁰⁰.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi ile Birleşmiş Milletler arasındaki yaklaşım farklılığının bir benzeri, Uluslararası Olimpiyat Komitesi ile Uluslararası Federasyonlar arasında da vardır. Örneğin, bir Uluslararası Federasyon olan FIFA tarafından tanınan bazı devletler, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmamaktadır¹⁰¹. İşte bu gibi durumlar nedeniyle, uluslararası toplumda 2003 senesinde, Yeni Federasyon Kurulu (NF-Board: *Nouvelle Fédération-Board*) adıyla bir Birlik kurulmuştur¹⁰². İlgili Birlik ile beraber, uluslararası toplumda farklı nedenlerle tanınmamış olan ülkelerin sporcularının katılabileceği farklı bir uluslararası futbol sistemi ortaya çıkmıştır. Kıbrıs Türk Futbol Federasyonu da talep etmesi durumunda ilgili Birlik içerisinde yer alabilmektedir.

Özetle, KKTC Milli Olimpiyat Komitesi, Türkiye Cumhuriyeti dışında kalan diğer ülkelerin Milli Olimpiyat Komiteleri tarafından ve yine Uluslararası Federasyonlar tarafından tanınmadığı için, KKTC vatandaşı olan sporcular, yalnızca Yeni Federasyon Kurulu bünyesinde düzenlenen uluslararası müsabakalarda veya Türkiye Cumhuriyeti'ni temsilen bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak uluslararası müsabakalarda yer alabilmektedir.

VII. SONUÇ

Uluslararası hukuk ile spor faaliyetlerinin oluşturduğu düzen, birden fazla kaynağın birlikte ele alınmasını gerektirir. Bu kaynakların başında; Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından kabul edilen Olimpik Şart, Uluslararası Spor Federasyonlarının Statüleri, Milli Olimpiyat Komiteleri tarafından kabul edilen tüzük ve diğer talimatlar ile Ulusal Spor Federasyonları tarafından kabul edilen düzenlemeler vardır. Modern Olimpiyat Oyunları'nın kurucusu olan Pierre de Coubertin'in "siyasi coğrafyalar" ile "sporun coğrafyasını" birbirinden ayıran yaklaşımı, spor hukukuna ilişkin düzenlemelerin temel değerlerini oluşturmuştur. Olimpik Şart'ın "Olimpizmin Temel Prensipleri" başlıklı bölümü içerisinde yer alan düzenlemeler, insan haklarına ve insan onuruna atıf yapmaktadır. Temel prensiplere göre Olimpizmin esas amacı, insan onurunun güvence altına alınmasıyla ilgilenen barışçıl bir toplumsal yapıyı teşvik etmek ve sporu insanlığın uyumlu gelişiminin hizmetine sunmaktır. Olimpizmin gereği olarak spor yapmak bu nedenle bir insan hakkı olarak kabul edilmektedir. Yine aynı bölümün altında düzenlendiği üzere her birey, hiçbir ayrımcılık ile karşılaşmaksızın; dostluk, adil oyun ruhu ve dayanışmayla birlikte, karşılıklı anlayışı gerçekleştiren "Olimpiyat Ruhunu" içerisinde spor yapma imkanına sahip olabilmelidir. "Olimpizmin Temel Prensipleri" başlıklı bölümü içerisinde yer alan temel düzenlemelere göre, Olimpik Şart içerisinde yer alan hak ve özgürlükler; ırk, cinsiyet, cinsel yönelim, din, politik veya diğer görüşler, dil, ulusal veya sosyal arka plan, mülkiyet, doğum benzeri bir ayırım gözetilmeksizin güvence altına alınmıştır. UNESCO tarafından paylaşılan Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Sözleşmesi'nin ilk maddesi uyarınca da; insanların, kişiliklerinin gelişimi için gerekli olan spor faaliyetlerine ve beden eğitimine ulaşma konusunda temel hakkı olduğu güvence altına alınmıştır. Tüm bu düzenlemeler ile birlikte, sporun insan ve birey odaklı düzenlemeler ile güvence altına alındığı tespit edilmektedir. Aynı doğrultuda olacak şekilde, Olimpik Şart'ın "Olimpik Hareket" başlıklı ilk bölümü içerisinde yer alan, "Olimpiyat Oyunları" başlıklı 6 no.lu maddesinin ilk cümlesi ile birlikte, olimpiyat oyunlarına devletlerin değil, sadece sporcuların bireysel veya takım olarak kabul edileceği düzenlenmiştir. Her ne kadar sporcular, devletlerden ayrı ele alınmış olsa da ilgili metnin devamında, ikinci cümle ile birlikte, önemli bir sınırlandırma düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenlemeye göre, ilgili sporcuların veya takımların, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmış, kabul edilmiş Milli Olimpiyat Komiteleri tarafından seçileceği belirtilmiştir. İlgili sınırlama ile birlikte, sporcuların aslında devletlerinden ayrı ele alınamayacağı kabul edilmiş olmaktadır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi kurallarının, 1996 senesinde değişikliğe uğramasının ardından bu durum daha da devlet temelli bir yaklaşımla ele alınmıştır. Değişiklik sonrasında, Milli Olimpiyat Komitesinin artık "uluslararası toplum tarafından tanınan bağımsız bir devleti" temsil etmesi beklenmiştir. Bu durum ise, uluslararası spor hukukunun temel prensipleri ile uyumlu görünmemektedir.

BM tarafından bağımsız bir devlet olarak tanınmayan Kosova'nın Milli Olimpiyat Komitesi,

mültecilerin insan kardeşlerimiz olduğunun ve toplum için bir zenginlik olduğunun bir işaretidir. Bu mülteci sporcular, karşılaştıkları akıl almaz trajedilere rağmen herkesin yetenekleri, becerileri ve insan ruhunun gücüyle topluma katkıda bulunabileceğini dünyaya gösterecek." İlgili açıklamanın İngilizce olan orijinal metnine ulaşmak için lütfen bakınız: International Olympic Committee: "Refugee Olympic Team to shine spotlight on worldwide refugee crisis", 03.06.2016, <https://olympics.com/ioc/news/refugee-olympic-team-to-shine-spotlight-on-worldwide-refugee-crisis> (Erişim: 25.10.2022).

⁹⁹ Ek olarak ifade edilmesi gerekir ki Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Gençlik ve Spor Alanında İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır. İlgili milletlerarası anlaşmanın onay metni için bakınız: RG: 30.12.2021, 31705, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/12/20211230-2.pdf> (Erişim: 25.10.2022).

¹⁰⁰ Takıma kabul edilen sporcuların özgeçmişleri için bakınız: International Olympic Committee: "Refugee Olympic Team Athlete", https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/News/2016/06/03/Refugee-Olympic-Team-List-all-00.pdf?_ga=2.160319421.1662477624.1666687758-1801297737.1666687758 (Erişim: 25.10.2022).

¹⁰¹ Bu devletlerin bir kısmı sırasıyla; Yeni Kaledonya, Galler, Kuzey İrlanda, Faroe Adaları şeklinde ifade edilebilir. Daha detaylı bilgi için bakınız: KÖSE, Alpay: "KKTC'nin Spor Alanında Yaşadığı İzolasyonun Spor Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", 11.08.2022, <https://www.sporhukuku.org.tr/2022/08/11/kktcnin-spor-alaninda-yasadigi-izolasyonun-spor-hukuku-acisindan-degerlendirilmesi/> (Erişim: 16.10.2022).

¹⁰² Resmi internet sitesi için bakınız: NF-Board: <https://nfbwebsite.wixsite.com/nfboard/home> (Erişim: 25.10.2022).

Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından 2014 senesinde tanınmıştır. Bu durum ise, “uluslararası toplum tarafından tanınan bağımsız bir devlet” ölçütünün, doğrudan doğruya “BM tarafından tanınan bağımsız bir devlet” şeklinde ele alınamayacağını göstermektedir. Ancak yine de günümüzde, uluslararası toplumun büyük bir kesimi tarafından tanınmayan devletlerin, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınmayacağı öngörülebilir bir durumdur. Bu durumun sonucu olarak, günümüzde sadece Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınmakta olan KKTC Milli Olimpiyat Komitesi’nin, yakın gelecekte Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınması ise beklenmemektedir. KKTC Milli Olimpiyat Komitesi’nin tanınmaması, Olimpizmin temel prensipleri ile uyumlu değildir. Coubertin’in “siyasi coğrafyalar” ile “sporun coğrafyasını” birbirinden ayıran yaklaşımı, günümüzde tam tersine olacak şekilde, “siyasi coğrafyalar” ile “sporun coğrafyasını” denkleştirme eğilimiyle yeniden kurgulanmış görünmektedir. KKTC Devlet Planlama Örgütü raporuna göre, 2019 senesinde toplam 28.957 KKTC sporcusu vardır. Buna karşılık çarpıcı bir örnek olarak, sporcusu sayıları bir yana, toplam nüfusu 2016 verilerine göre 17.589 kişi olan Cook Adaları dahi Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından uluslararası spor müsabakalarına kabul edilmektedir. Cook Adaları’nın toplam nüfusu, KKTC vatandaşı olan sporcuların sayısından bile daha az olmasına rağmen, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından düzenlenen sportif faaliyetlerde “olimpik hareket” içerisinde yer almaktadır. “Siyasi coğrafyalar” ile “sporun coğrafyasını” denkleştirme eğilimi, uluslararası spor hukuku düzenlemelerinin gözardı edilmesiyle birlikte, uygulamada ölçsüz durumların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

KKTC Milli Olimpiyat Komitesi, Türkiye Cumhuriyeti dışında kalan diğer ülkelerin Milli Olimpiyat Komiteleri tarafından ve yine Uluslararası Federasyonlar tarafından tanınmamaktadır. KKTC vatandaşı olan sporcular, uluslararası spor müsabakalarına katılamadığı için yalnızca tanınmayan ülkelerin içerisinde yer alabildiği Yeni Federasyon Kurulu bünyesinde düzenlenen uluslararası müsabakalara veya Türkiye Cumhuriyeti’ni temsilen, bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, uluslararası müsabakalara katılabilmektedir. Olimpizmin gereği olarak spor yapmak, bir insan hakkı olarak kabul edilmekteyse de, KKTC Milli Olimpiyat Komitesi sporcularının uluslararası müsabakalara kabul edilmemesi, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından bir insan hakkı ihlali olarak değerlendirilmemektedir. KKTC vatandaşı olan sporcuların, uluslararası spor müsabakalarına kabul edilmemesinin temel nedeni, KKTC’nin Türkiye Cumhuriyeti dışında diğer devletler tarafından tanınmaması olarak ifade edilmelidir.

Sonuç olarak, sporcuların sadece vatandaşı oldukları devlet ile bağlarından yola çıkılarak, uluslararası spor müsabakalarına kabul edilmeleri veya edilmemeleri, uluslararası spor hukukunun temel ilkeleri ile ve temel insan hakları ile bağdaşmayan bir yaklaşım olarak değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- ADOLPHSEN, Jens/MARTIN, Nolte/MICHAEL, Lehner/MICHAEL, Gerlinger: Sportrecht in der Praxis, Kohlhammer, Stuttgart 2012.
- ANNAN, Kofi: “UN launches International Year of Sport and Physical Education”, 5.09.2004, <https://news.un.org/en/story/2004/11/120242> (Erişim: 19.10.2022).
- ATASOY, Berkant/KUTER, Füsün Öztürk: “Küreselleşme ve Spor”, Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(1), 2005, s.11-22.
- BAŞTÜRK, Faruk: Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği, Turhan Kitabevi, Ankara 2017.
- BAYDAR, M. Naci: Avrupa Birliği – Türkiye & Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, 2. Baskı, Pasifik Ofset Ltd. Şti., İstanbul 2013.
- CANDAN, Tolga: “Briç Kart Oyunu Bir Spor Dalı Mıdır? Avrupa Birliği Hukuku Açısından Bir Değerlendirme”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 25(1), 2017, s.99-133, doi: 10.34246/ahbvuhfd.870952 (Erişim: 18.09.2022).
- CANDAN, Tolga: “Avrupa Birliği’nin Spor Alanında Düzenleme Yapma Yetkisinin Kapsamı ve Sınırları”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9(2), 2018, s.237-258.
- Centrum für Europäische Politik: “Die Europäische Dimension des Sports”, 2010, https://www.cep.eu/Studien/Sport/cepStudie_Die_Europaeische_Dimension_des_Sports.pdf (Erişim: 08.10.2022).
- ÇEYİZ, Senem/ÖZBEK, Oğuz: “Küreselleşme ve Spor Etkileşimi”, International Journal of Science Culture and Sport, Special Issue 1, 2014, s.487-495.
- DOĞU, Gazanfer/SEVİMLİ, Dilek/DURUSOY, Engin Altan (çev. edit.): Çağdaş Spor Yönetimi, Akademisyen Kitabevi, İstanbul 2013.
- DIETZEN, Stephan/STÖCKER, Merle/HELLMUND, Folker: Europäische Sportpolitik: Grundlagen, Entwicklungen, Perspektiven, The European Olympic Committees/EU Office, Brussels 2011.
- EDLING, Jörn: Schach und Recht, Books on Demand Verlag, Norderstedt 2009.
- EICHEL, Benjamin: Der Sport im Recht der Europäischen Union, Nomos Verlag, Baden-Baden 2013.
- EKMEKÇİ, Yeter Aytül Dağlı/EKMEKÇİ, Rıdvan/İRMİŞ, Ayşe: “Küreselleşme ve Spor Endüstrisi”, Pamukkale Journal of Sport Sciences, 4(1), 2012, s.91-117.
- EKŞİ, Nuray: Spor Tahkim Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- EPINEY, Astrid/HALTERN, Ulrich/HOFSTÖTTER, Bernhard/ILERİ, Atilay: Zypern in der Europäischen Union: Ausgewählte völker- und europarechtliche Aspekte, Nomos Verlag, Baden-Baden 2008.
- ERDAL, Selcen: “Uluslararası Hukukta Tanıma Kurumu ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Örneği”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 13(1), 2005, s.157-96.
- ERKİNER, Kısım: “Bir Hukuk Disiplini Olarak Spor Hukuku Kavramları ve Özellikleri”, Spor Hukuku Enstitüsü, 27.06.2018, <https://www.sporhukuku.org.tr/2018/06/27/bir-hukuk-disiplini-olarak-spor-hukuku-kavramlari-ve-ozellikleri/> (Erişim: 8.10.2022).

- ERKİNER, Kısmet: “Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Spor Hukuku”, Spor Hukuku Enstitüsü, 27.06.2018, <https://www.sporhukuku.org.tr/2018/06/27/uluslararasi-olimpiyat-komitesi-ve-spor-hukuku/> (Erişim: 08.10.2022).
- ERTAŞ, Şeref/PETEK, Hasan: Spor Hukuku, 3. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2017.
- ERTEN, Rifat: Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Adalet Yayınevi, Ankara 2007.
- FECHNER, Frank/ARNHOLD, Johannes/BRODFÜHRER, Michael: Sportrecht, Mohr Siebeck, Tübingen 2014.
- Fenerbahçe Spor Kulübü Resmi İnternet Sitesi, “Yüksek Divan Kurulu Toplantımız Yapıldı”, 05.11.2023, <https://www.fenerbahce.org/haberler/yukse-divan-kurulu/2023/11/yukse-divan-kurulu-toplantimiz-basladi> (Erişim: 08.11.2023).
- FIRAT, Melek M.: 1960-71 Arası Türk Dış Politikası ve Kıbrıs Sorunu, Siyasal Kitabevi, Ankara 1997.
- FİŞEK, Kurthan: Sporun Anatomisi, YGS Yayınları, İstanbul 2003.
- FRITZWEILER, Jochen/PFISTER, Bernhard/SUMMERER, Thomas: Praxishandbuch Sportrecht, C.H. Beck, München 2014.
- Galatasaray Spor Kulübü Resmi İnternet Sitesi, “Divan Kurulu Kasım Ayı Olağan Toplantısı”, 04.11.2023, <https://www.galatasaray.org/haber/kulup/divan-kurulu-kasim-ayi-olagan-toplantisi/54282> (Erişim: 08.11.2023).
- GARDINER, Simon/O’LEARY, John/WELCH, Roger/BOYES, Simon/NAIDOO, Urvasi: Sport Law, 4. Edition, Routledge, London/New York 2012.
- GAUTHIER, Ryan: “Statehood and the Olympic Games”, Symposium on the Olympics and International Law, 114, 2020, s.380-384, doi: 10.1017/aju.2020.74.
- GENÇ, Durmuş Ali: Spor Hukuku Ders Kitabı, Alfa Yayıncılık, İstanbul 1998.
- GROß, Verena: Gesetzlich bestimmte Strafbarkeit des Eigendopings, Mohr Siebeck, Tübingen, 2020.
- GÜLŞEN, Recep: Spor Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2020.
- GÜRTEK, Kadir/ERENEL, Ege: “Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3(1), 2012, s.295-315.
- GÜVEN, Erdal: Helsinki’den Kopenhag’a Kıbrıs, OM Yayınevi, İstanbul 2003.
- HASGÜLER, Mehmet: Kıbrıslılık, Agora Kitaplığı, İstanbul 2008.
- HILPERT, Horst: Die Geschichte des Sports, Jan Sramek Verlag KG, Wien 2011.
- Hukuk Ansiklopedisi: “Birleşmiş Milletler Binyıl Bildirgesi”, Aralık 2021, <https://hukukbook.com/birlesmis-milletler-binyil-bildirgesi/#:~:text=Birle%C5%9Fmi%C5%9F%20Milletler%20Biny%C4%B1%20Bildirgesi%2C%206,%C3%B6ncelikli%20k%C3%BCresel%20taahh%C3%BCt%20belgelerinden%20biri> (Erişim: 08.10.2022).
- International Olympic Committee: “History of the IOC”, <https://olympics.com/ioc/history> (Erişim: 18.09.2022).
- International Olympic Committee: “IOC Refugee Olympic Team,” <https://olympics.com/ioc/refugee-olympic-team> (Erişim: 24.10.2022).
- International Olympic Committee: “Lausanne, Olympic Capital”, <https://olympics.com/ioc/history/lausanne> (Erişim: 18.10.2022).
- International Olympic Committee: “National Olympic Committees”, <https://olympics.com/ioc/national-olympic-committees?q=AlphabeticalOrderFilter> (Erişim: 24.10.2022).
- International Olympic Committee: “Refugee Olympic Team Athlete”, https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/News/2016/06/03/Refugee-Olympic-Team-List-all-00.pdf?_ga=2.160319421.1662477624.1666687758-1801297737.1666687758 (Erişim: 25.10.2022).
- International Olympic Committee: “Refugee Olympic Team to shine spotlight on worldwide refugee crisis”, 03.06.2016, <https://olympics.com/ioc/news/refugee-olympic-team-to-shine-spotlight-on-worldwide-refugee-crisis> (Erişim: 25.10.2022).
- International Olympic Committee: “Olympic Charter (in force as from 8 August 2021)”, https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf?_ga=2.23573436.723246665.1666121594-1655632423.1666121586 (Erişim: 18.10.2022).
- İNALCIK, Halil: Tarihe Düşülen Notlar Cilt I, Timaş Yayınları, İstanbul 2015.
- İNALCIK, Halil: Tarihe Düşülen Notlar Cilt II, Timaş Yayınları, İstanbul 2015.
- KARAOĞLU, Ercan: Spor Hukukunun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.
- KKTC Başbakanlık: “Başbakan Ersin Tatar Kempo Federasyonu Başkan ve Sporcularını Kabul Etti”, 19.07.2019, <http://arsiv.basbakanlik.gov.ct.tr/BASIN-VE-HALKLA-%C4%B0L%C4%B0C5%9EK%C4%B0LER/BASIN-A%C3%87IKLAMALARI/ArtMID/3765/ArticleID/87022/BA%C5%9EBAKAN-ERS%C4%B0N-TATAR-KEMPO-FEDERASYONU-BA%C5%9EKAN-VE-SPORCULARINI-KABUL-ETT%C4%B0> (Erişim: 28.10.2022).
- KOCASAKAL, Hatice Özdemir: Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.
- KÖSE, Hüseyin Alpay: “KKTC’nin Spor Alanında Yaşadığı İzolasyonun Spor Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”, 11.08.2022, <https://www.sporhukuku.org.tr/2022/08/11/kktcnin-spor-alaninda-yasadigi-izolasyonun-spor-hukuku-acısından-değerlendirilmesi/> (Erişim: 16.10.2022).
- KÖSE, Hüseyin Alpay: Avrupa Birliği Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri, Legal Kitabevi, İstanbul 2011.
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı: “Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, KKTC Milli Olimpiyat Komitesi yönetimini kabul etti: Kıbrıs Türk gençliği için mücadele vermeye devam ediyoruz.”, 29.08.2022, <https://kktcb.org/tr/cumhurbaskani-ersin-tatar-kktc-milli-olimpiyat-komitesi-yonetimini-kabul-etti-10155> (Erişim: 19.10.2022).
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Planlama Örgütü: “2019 Yılı Makroekonomik ve Sektörel Gelişmeler”, Ekim 2021, 185, <https://www.devplan.org/ekonomi/makro-gel/makro-eko-2019.pdf> (Erişim: 16.10.2022).
- MENTZEL, Thobias: Solidarität im professionellen Fussballsport versus europäisches Wettbewerbsrecht, Stämpfli Verlag AG, Bern, 2007.
- NAFZIGER, James A. R.: International Sports Law, 2. Edition, Transnational Publishers, New York 2004.
- NECATİGİL, Zaim M.: Kıbrıs Uyuşmazlığı ve AİHM Kışkırtıcılığı Türkiye, Turhan Kitabevi, Ankara 2005.
- NF-Board: <https://nfwebsite.wixsite.com/nfboard/home> (Erişim: 25.10.2022).
- OLG Frankfurt am Main, Urteil vom 18.04.2001 – 13 U 66/01.
- ÖZERSAY, Kudret: Kıbrıs Sorunu – Hukuksal Bir İnceleme, Ankara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara 2009.
- RG: 30.12.2021, 31705, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/12/20211230-2.pdf> (Erişim: 25.10.2022).
- SERTER, Vehbi Zeki: Adım Adım... Kıbrıs Cumhuriyeti (1960-1963), Genelkurmay Personel Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2014.

- SHENDRUK, Amanda: “The world has 193 countries, so why are there 205 teams in the Olympics?”, Quartz, 23.07.2021, <https://qz.com/2035871/how-many-countries-compete-in-the-olympics> (Erişim: 24.10.2022).
- SONYEL, Salahi R.: The Struggles of the Turkish People of Cyprus, Cyprus Turkish Association Publications, London 1995.
- STAVRINIDES, Zenon: The Cyprus Conflict: National Identity and Statehood, CYREP Yayınları, Ankara 1975.
- STREPPELHOFF, Robin: “Avery Brundage und der Mythos vom (unpolitischen Sport) – Eine Ideengeschichtliche Spurensuche,” Stadion, 40(1), 2014, s.39-56.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı: “Cook Adaları Ülke Künyesi”, <https://www.mfa.gov.tr/cook-kunyesi.tr.mfa> (Erişim: 21.10.2022).
- TOLUNER, Sevin: Kıbrıs Uyuşmazlığı ve Milletlerarası Hukuk, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1977.
- TRTSPOR: “KKTC’de CAS’a gitme planı”, 10.02.2020, <https://www.trtspor.com.tr/haber/futbol/dunyadan-futbol/kktcede-casa-gitme-plani-202863.html> (Erişim: 17.10.2022).
- Türkiye Büyük Millet Meclisi: Karar Tarihi: 05.10.2022, Karar No. 1339: “Katar Devleti Hükümeti Tarafından Talep Edilen Desteği Sağlamak ve Dünya Kupası Kalkını Harekâtına İştirak Etmek Üzere Hudut, Şümül, Miktar ve Zamani Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Katar Devleti Sınırları İçerisinde ve Katar Devleti Karasuları ile Mücavir Bölgelerinde Görevlendirilmesi ve Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi için Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanınca Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması için Anayasa’nın 92’nci Maddesi Uyarınca Altı Ay Süreyle İzin Verilmesine Dair Karar”, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/10/20221008-26.pdf> (Erişim: 08.10.2022).
- Türkiye Büyük Millet Meclisi: Karar Tarihi: 20.07.1974, Karar No. 303: “Türk Silahlı Kuvvetlerinin Yabancı Ülkelere Gönderilmesine İzin Verilmesi Hakkında Karar”, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14952.pdf> (Erişim: 16.10.2022).
- Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu: 10.10.2012, Karar Sayısı 2012/3764: “Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arasında Akdeniz’de Kıta Sahaneli Sınırlandırılması Hakkında Anlaşma’nın Onaylanması Hakkında Karar”, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/10/20121010-3-1.pdf> (Erişim: 16.10.2022).
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı: “Kıbrıs Meselesinin Tarihçesi, BM Müzakerelerinin Başlangıcı”, https://www.mfa.gov.tr/kibris-meselesinin-tarihcesi_-bm-muzakerelerinin-baslangici.tr.mfa (Erişim: 16.10.2022).
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, “Cook Adaları’nın Siyasi Görünümü”, <https://www.mfa.gov.tr/cook-siyasi-gorunumu.tr.mfa> (Erişim: 26.10.2023).
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı: “T.C. Dışişleri Bakanlığı’nın GKRY’nin AB üyeliği ile ilgili Açıklaması”, 1.05.2004, https://www.mfa.gov.tr/tc-disisleri-bakanligi_nin-gkry_nin-ab-uyeligi-ile-ilgili-aciklamasi-_1-mayis-2004_.tr.mfa (Erişim: 29.10.2022).
- Türkiye E-Spor Federasyonu (TESFED): <http://tesfed.gov.tr/> (Erişim: 18.09.2022).
- Türkiye Futbol Federasyonu Resmi İnternet Sitesi, “2023 Turkcell Süper Kupa Tarihinde Değişiklik”, 03.11.2023, <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=687&fxID=42604> (Erişim: 08.11.2023).
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi: “KKTC Milli Olimpiyat Komitesi TMOK’u Ziyaret Etti”, 24.05.2017, <https://olimpiyat.org.tr/Haber-Detay/KKTC-Milli-Olimpiyat-Komitesi-TMOK%E2%80%99u-Ziyaret-Etti/1542> (Erişim: 19.10.2022).
- United Nations Security Council: Resolution 541 (1983), 18.11.1983, <https://digitallibrary.un.org/record/58970#record-files-collapse-header> (Erişim: 16.10.2022).
- United Nations: “Member States”, <https://www.un.org/en/about-us/member-states> (Erişim: 24.10.2022).
- United Nations: General Assembly, Resolution 58/5, 17.11.2003, https://www.sportanddev.org/sites/default/files/downloads/35_un_general_assembly_resolution_58_5_sport_as_a_means_to_promote_health_educatio.pdf (Erişim: 19.10.2022).
- ÜNVER, Yener: Spor ve Ceza Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004.

Yazar Beyanı | Author's Declaration

Mali Destek | Financial Support: Yazarlar Tolga CANDAN & Ozan Emin HALHALLI, bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır. | Tolga CANDAN & Ozan Emin HALHALLI, who are the authors have not received any financial support for the research, authorship, or publication of this study.

Yazarların Katkıları | Authors's Contributions: Bu makale yazarlar tarafından hazırlanmıştır. | This article was prepared by the authors.

Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı | The Declaration of Conflict of Interest/Common Interest: Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. | No conflict of interest or common interest has been declared by the authors.

Etik Kurul Onayı Beyanı | The Declaration of Ethics Committee Approval: Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur. | The study doesn't need any ethics committee approval or any special permission.

Araştırma ve Yayın Etiği Bildirgesi | The Declaration of Research and Publication Ethics: Yazarlar, makalenin tüm süreçlerinde İÜHF'D'nin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığını, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde İÜHF'D'nin ve editör kurulunun hiçbir sorumluluğunun olmadığını ve bu çalışmanın İÜHF'D'den başka hiçbir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini beyan etmektedir.

| The authors declare that they comply with the scientific, ethical, and quotation rules of InULR in all processes of the paper and that they do not make any falsification of the data collected. In addition, they declare that Inonu University Law Review and its editorial board have no responsibility for any ethical violations that may be encountered, and that this study has not been evaluated or published in any academic publication environment other than Inonu University Law Review.